

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-409-2-11>

LEGAL SECURITY OF NATIONAL ECONOMIC SECURITY

ОСНОВА ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Levkivska V. M.

*Postgraduate Student at the Department
of Economic Law and Economic Justice
Educational and Scientific
Institute of Law
Taras Shevchenko Kyiv
National University,
Lawyer of the 1st category of the Center
for European Studies
Taras Shevchenko Kyiv National
University
Kyiv, Ukraine*

Левківська В. М.

*аспірантка кафедри економічного
права та економічного судочинства
Навчально-науковий інститут права
Київського національного
університету
імені Тараса Шевченка,
Юрист 1-ї категорії
Центр європейських студій
Київського національного
університету імені Тараса Шевченка
м. Київ, Україна*

Основа правового забезпечення економічної безпеки є важливою складовою сучасного суспільства. Економічна безпека визначається як стан взаємного забезпечення інтересів особи, суспільства та держави в умовах стабільності економічного розвитку, відсутності загроз і викликів, що можуть призвести до порушення економічного благополуччя.

Одним із найважливіших аспектів забезпечення економічної безпеки є правове регулювання економічної діяльності. Законодавчі акти визначають права і обов'язки суб'єктів господарювання, регулюють взаємовідносини між ринковими учасниками та встановлюють відповідальність за порушення законів.

Правові механізми забезпечення економічної безпеки включають такі основні елементи: правові норми, правові відносини, юридичні факти, що визначають наявність загрози економічній безпеці України, законодавство, правоохоронна діяльність. Самостійним питанням забезпечення економічної безпеки є визначення меж і суб'єктів цієї діяльності. Тут неприпустимі надмірне розширення меж і кількості тем, а також спрощення проблеми. Потрібен правовий механізм, який дає можливість державі та приватним компаніям реалізувати свої інтереси у забезпеченні економічної безпеки.

У різноманітній системі власності, для забезпечення економічної безпеки суб'єктів господарювання важливі їх власні зусилля, створення інфраструктури державними та місцевими органами влади, та законодавче закріплення функцій та обов'язків забезпечення економічної безпеки [2, с. 142]. Регулювання діяльності суб'єктів економічної безпеки здійснюється Службою безпеки України, з урахуванням необхідності захисту інформації у стратегічних сферах та належного національного правового регулювання [4, с. 680].

Розглядаючи можливі напрями організації спільної діяльності суб'єктів економічної безпеки, необхідно мати на увазі, що широка взаємодія може здійснюватися у формі взаємного обміну інформацією, спільного планування та реалізації заходів, взаємного використання сил і засобів для вирішення спільних завдань суб'єктів процесу, організації спеціального моніторингу тощо. У сфері правового регулювання економічної безпеки проблема забезпечення законодавчої єдності є гострою і може бути вирішена лише спільними зусиллями Президента, Верховної Ради, міністерств та органів місцевого самоврядування.

Найважливішим завданням удосконалення правового нагляду за економічною безпекою є прийняття Закону «Про економічну безпеку України». Закон має містити основне поняття економічної безпеки, механізм її забезпечення, перелік критеріїв, показників, кількісних (порогових) параметрів. Водночас важливо також передбачити механізми та процедури розгляду та оцінки указів і постанов Президента та Верховної Ради з точки зору їх відповідності національним інтересам в економічній сфері та реальній економічній безпеці України [1].

Актуальність координації зусиль правоохоронних органів вимагає створення багаторівневої системи контролю для ефективної протидії економічним злочинам, забезпечуючи при цьому незалежність кожного органу [6]. Необхідно комплексний підхід правоохоронних і контролюючих органів до запобігання та припинення економічних і податкових злочинів, з урахуванням єдності економічного, правового та оперативно-розшукового простору, а також ефективного використання оперативно-розшукових сил та методів.

Найважливішим питанням для Української держави є формування високоорганізованого, продуктивного та життєздатного інформаційного середовища, сукупності інформаційних ресурсів, покликаних задовольняти індивідуальні, соціальні та національні інформаційні потреби та сприяти забезпеченню економічної безпеки [3, с. 30].

Зміцнення економічної основи національної безпеки України потребує активізації зовнішньоекономічного співробітництва та координації діяльності різних суб'єктів господарювання. Для цього важлива розробка стратегії розвитку, що враховує інтереси всіх учасників, а також вдосконалення правової системи у сфері економічної безпеки. Стратегія національної безпеки передбачає конкретизацію засад зовнішньої та внутрішньої політики країни, включаючи визначення національних інтересів, можливих загроз і основних цілей. Це передбачає пошук стратегічних варіантів для досягнення національних цілей, враховуючи політичні, економічні та інформаційні можливості держави.

На основі проведеного аналізу сформовані висновки, які полягають в тому, що в рамках забезпечення національної економічної безпеки України ключове значення мають ініціативи економічних агентів, а також розробка і впровадження інфраструктурних проєктів державними та місцевими органами влади, що доповнюється законодавчим закріпленням відповідних функцій та обов'язків. Регулятивна діяльність у цій сфері підпадає під юрисдикцію Служби безпеки України, з особливим фокусом на захист стратегічно важливої інформації. Надзвичайно актуальним є стимулювання взаємодії між різними учасниками економічної безпеки, включно з обміном інформацією, координацією спільних планів та заходів. Важливим етапом є розробка та прийняття Закону «Про економічну безпеку України», що має включати визначення основних концепцій та механізмів забезпечення економічної безпеки, а також встановлення критеріїв та кількісних параметрів. Не менш важливою є координація дій правоохоронних органів та створення мультирівневої системи контролю для протидії економічній злочинності. Зміцнення економічної безпеки вимагає реалізації комплексних заходів, спрямованих на структурну перебудову економіки, активізацію міжнародного економічного співробітництва та модернізацію правової системи країни для адаптації до сучасних глобальних викликів та загроз.

Загальна ефективність економічного розвитку визначається великою мірою рівнем дотримання та реалізації законодавчих норм, які спрямовані на забезпечення економічної безпеки. Таким чином, правове забезпечення стає ключовим фактором в збереженні стабільності та розвитку економіки країни.

Література:

1. Про національну безпеку України: Закон України від 21.06.2018 № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text> (дата звернення: 15.01.2024).
2. Розробка форм і способів інформаційної боротьби при виконанні внутрішніми Міністерства внутрішніх справ України службово-бойових завдань (шифр «Концепт»): звіт про НДР (заключ.) 02.12.09 / Акад. ВВ МВС України ; кер. В. І. Воробйов; викон. : О. Д. Черкашин, В. Л. Петров, С. В. Белай. Харків, 2009. 312 с.
3. Duhov V. E. (2011). State security in the country's economic security system. *Visnik Nacional'noi juridichnoi akademii Ukraini imeni Jaroslava Mudrogo*. Vol. 4. P. 27–35.
4. Integrating climate change adaptation into civil protection: comparative lessons from Norway, Sweden and the Netherlands. *Local Environment*. 2012. Vol. 17, Issue 6–7. P. 679–694.
5. International Labor Organization (ILO), Socio-Economic Security Programme „Economic Security for a Better World”, 2004.
6. Konstadinides T. Civil Protection in Europe and the Lisbon solidarity clause: A genuine legal concept or a paper exercise. URL: https://www.-jur.uu.se/digitalAssets/585/c_585476-1_3-k_wps2011_3.pdf (дата звернення 19.01.2024).